

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kulturmiljöenheten
Lena Rundström
1:e antikvarie
031-60 52 12

BESLUT
2004-09-09

Diarienummer
432-19-1998

Sida
1(4)

Byggnadsminnesförklaring av Burås kvarn Glöskär 1:8, Kungälv kommun, Torsby socken, Västra Götalands län

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m m 1988:950; Burås kvarn, fastigheten Glöskär 1:8, i Kungälv kommun för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsbestämmelser:

1. Kvarnen får inte rivas, flyttas eller till sin exteriör ombyggas eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får inte sådana åtgärder vidtas som innebär ingrepp i byggnadens stomme eller planlösning.
3. Inga ingrepp eller förändringar får göras i fast inredning eller i kvarnmaskineriet.
4. Kvarnen skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt som är anpassat efter det material och den teknik med vilken byggnaden är uppförd.
5. Område som markerats i fig. 1, får inte ytterligare bebyggas. Området skall hållas i sådant skick att kvarnens utseende och karaktär inte förvanskas.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

2004-09-16 beslut Mp
Kunde till U4 = BM-reg. Ac. / y

Postadress:
403 40 GÖTEBORG

Besöksadress:
Ekelundegatan 1

Telefon/Fax:
031-60 50 00 (växel)
031-60 52 09 (fax)

Webbadress:
www.o.lst.se

E-post:
kulturmijoc@o.lst.se

Fig. 1: Mörkmarkerat område utgör skyddsområde för byggnadsminnet Burås kvarn

Redogörelse för ärendet

År 1981 väckte Burås Bygdegille fråga om byggnadsminnesförklaring av Burås kvarn. I samband med att frågan om byggnadsminnesförklaring av kvarnen väcktes gjordes en översiktlig inventering av Bohusläns ännu bevarade väderkvarnar. I inventeringen framkom att det i Bohuslän vid denna tid fanns 26 bevarade kvarnar varav 15 bedömdes vara i relativt gott skick.

En omfattande renovering av Burås kvarn gjordes 1990 då Bygdegillet åter aktualiserade frågan om en byggnadsminnesförklaring. Bohusläns museum yttrade sig 1991 och var positiva till en byggnadsminnesförklaring. Frågan remitterades också till Riksantikvarieämbetet som i ett yttrande 1992 avstyrkte en byggnadsminnesförklaring med hänvisning till att man ansåg att en del material och metoder som använts vid restaureringen var mindre lämpliga ur kulturhistorisk synvinkel. Frågan om byggnadsminnesförklaring av Burås kvarn aktualiserades åter 1999 då Burås Bygdegille på nytt ställde frågan till Länsstyrelsen. Ärendet remitterades till Kungälv's kommun som i ett yttrande daterat den 7 april 2004 ställde sig positiva till en byggnadsförklaring. Burås kvarns ägare Thure Andersson tillstyrkte muntligen en byggnadsförklaring av byggnaden den 26 augusti 2004. Burås Bygdegille har också fått lämna synpunkter på skyddsbestämmelsernas utformning.

Historik

Burås kvarn är av typen kjortelkvarn med ett par stenar och vridbar hätta. Kvarnkroppen är åttkantig och avsmalnande uppåt. Fasaden är klädd med lockpanel. Vingarna och vingaxeln sitter i den svängbara hättan. Med hjälp av vridstänger vrider man upp hättan och därmed också kvarningarna mot vinden. Kvarnstenarna kommer från Lugnås i Kinnekulle.

De äldsta kjortelkvarnarna dateras till åren närmast före och efter år 1800 fram till ca 1900. Kjortelkvarnen var troligen den mest spridda typen i Bohuslän. Vid mitten av 1800-talet var kvarntypen renodlad både form- och funktionsmässigt med en karaktäristisk takform (likt en upp och nedvänd båt) och med kvarnstenar i övervåningen samt vingar och segelduk.

Kvarnen i Burås, Torsby församling byggdes år 1892-93 av byggmästare Emanuel Andréasson. Kvarnen ligger på en höjd omgiven av ekskog i Glöskär norr om Glose å. Kvarnkullen tillhörde ursprungligen Glöskär Mellangård.

Burås kvarn var i bruk fram till 1947. Därefter fungerade den som sommarbostad med olika ägare fram till 1977 då kvarnen åter såldes. Under åren som sommarbostad genomgick kvarnen omfattande ändringar. Burås Gille bildades 1980 med syfte att stötta en restaurering av kvarnen. Upprustningsarbetet omfattade bl a återställande av kvarnens vingar och maskineriet.

En utvändigt renovering av Burås kvarn gjordes under 2002 med hjälp av statliga byggnadsvårdsmedel. Den rötskadade fasadpanelen och en del underliggande rötskadat virke byttes och fasaden målades därefter med Falu rödfärg. Kvarnens utseende från 1947 var vägledande för arbetenas utförande.

Motivering

Enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m m (SFS 1988:950) får Länsstyrelsen förklara en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt byggelseområde för byggnadsminne.

Länsstyrelsen bedömer att Burås kvarn i Glöskär är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde som en bevarad och funktionsduglig kjortelkvarn. Burås kvarn har genomgått omfattande renoveringsåtgärder vilket också möjliggjort att man idag har en körbar kvarn med ett stort lokalt engagemang.

Burås kvarn representerar en kvarntyp som under 1800-talets andra hälft varit utmärkande för Bohuslän och ett förekommande inslag i Bohusläns landskapsbild. Burås kvarn är en av Bohusläns äldsta kjortelkvarnar med stor lokal betydelse bevarad på ursprunglig plats.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten, se bilaga formulär O1.

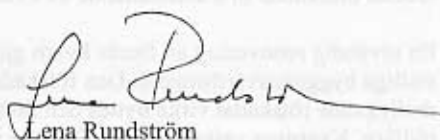
Upplysningar

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhåll av byggnader, anläggningar och det kringliggande området.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § av lagen om kulturminnen m m (SFS 1988:950), lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna. Länsstyrelsen får ställa villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen.

I detta ärende har landshövding Göte Bernhardsson beslutat och 1:e antikvarie Lena Rundström varit föredragande. I beslutet har även länsjurist Ann Dahlberg och länsantikvarie Jan-Gunnar Lindgren deltagit.

Göte Bernhardsson

Lena Rundström

Bilaga

Hur man överklagar

Kopia

Riksantikvarieämbetet

Lantmäterimyndigheten

Kungälv's kommun, Miljö- och byggnadsnämnden

Bohusläns Museum

Burås Bygdegille, c/o Sonja Dahlberg, Annero Änggårde 393, 442 43

Kungälv

Kulturmiljöenheten

Akten